३८५४

संस्कृत

ग्रं. नं. १०५

कथा

शिवरात्रीकथा

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

६९०। पृ. ~~१०६~~
१०५

(1)

।।श्रीमन्महागणपतयेनमः।।श्रीमछंलवेनमः।। ।।कैलासशिखरासीनंदेवदेवं
जगद्गुरुं।।पंचवक्त्रंत्रिनेत्रंचदशबाहुंत्रिशूलिनं।।१।।भस्मांगव्याळशोभाढ्यं
सूर्यकोटिसमप्रभं।।नीळांभोदसमग्रीवंचंद्रिकायुतशेखरं।।२।।कपाल[illegible]खड्गखे
टादिसम्यगायुधधारिणं।।क्रीडमानंसुरैःसर्वैःसहितंगणवृंदकैः।।३।।विसृष्ट
न्यदेवताःसर्वाःप्रहर्षोत्फुल्ललोचनः[illegible]वाचेनंसुरश्रेष्ठंशंकरंमेनकात्मजा
।।४।। ।।श्रीदेव्युवाच।।एतानिदेव[illegible]व्रतानि।नियमास्तथा।।सांप्रतंमेसमा
ख्यश्चप्रसादेनोत्तमंव्रतं।।५।।सर्वपा[illegible]शमनंनानातीर्थजसत्फळं।।सर्वध ।।१।।
१।। र्ममयंदेवभुक्तिमुक्तिप्रदायकं।।६।।उ[illegible]सुयतरंनाथश्रोतुमिच्छामिलोकितः।।
।।ईश्वरउवाच।।शृणुदेविप्रवक्ष्यामिपुराणंव्रतमुत्तमं।।यन्नकस्मैमयाख्या
तंरहस्यंमुक्तिदायकं।।७।।येनवैक्रियमाणेनसद्यःपापीप्रमुच्यते।।पातकानि
खिळाद्देहिमानुषे।दैवसंभवः।।८।।तदहंकथयिष्यामिशृणुष्वैकाग्रमानसा।।

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(1A)

माघमास्ययापर्णेकृष्णपक्षेचतुर्दशी॥९॥शिवरात्रिस्तुसाज्ञेयासर्वपापप्र
णाशिनी॥दानयज्ञैस्तपोभिश्चव्रतैश्चविविधैरपि॥१०॥सकलैश्चरितेस्तीर्थै
र्यत्पुण्यंलभतिप्रिये॥तत्पुण्यंसमवाप्नोतिशिवरात्रिव्रतेपुमान्॥११॥कृष्णा
साकलिहंत्रीचयममार्गनिवारिणी॥[illegible]भुक्तिमुक्तिप्रदादेविसत्यंसत्यंवरान
ने॥१२॥ ॥पार्वत्युवाच॥कथंय[illegible]यकाशिवलोकंप्रयास्यति॥मर्त्य
लोकेनरःशंभोकलिकल्मषह[illegible]॥१३॥महाश्चर्यकरंनाथतद्भूतंब्रूहि
शेषतः॥रुद्रउवाच॥शृणुदेवि[illegible]याभिकथामस्यांपुरातनीं॥१४॥यां
श्रुत्वासर्वपापेभ्योनरःसद्यःप्रमुच्यते॥यममार्गनिहंत्रीचशिवस्थानप्रदा
यिनी॥१५॥कश्चिदासीत्पुरादेविनिषादोजीवघातकः॥प्रत्यंतदेशवासीच
श्रूरधरास्यभ्रचारकः॥१६॥कृष्णांबरधरःकृष्णकंचुकःकृष्णचर्मधृक्॥बी
भत्सोधांगुलित्राणोधनुर्बाणधरोऽग्रणीः॥१७॥मृगयानिरतोनित्यंनाना

3

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2)

सत्वप्रहारकः॥ किंवक्लैरामिषैरेव कुटंबस्य च पालकः॥१८॥ एकदा स निषा
दस्तु शिवरात्रिदिने प्रिये॥ गृहीत्वा कार्मुकं हस्ते सबाणं यमसन्निभः॥१९॥
गतोरण्ये महाघोरे वधार्थं वनवासिनां॥ सत्वानां हरिणादीनां लुब्धकोऽ
धिज्यकार्मुकः॥२०॥ विचरन् गहने तस्मिन्नितश्चेतश्च दुर्मनाः॥ कुत्रापि स
त्वं नो लेभे मृगसूकरचित्रलान्॥२१॥ सपर्यं तं वनं सर्वं भ्रामित्वापि दिनं ग
तं॥ अनासाद्य सत्वमांसेन निराशो लुब्धकोऽभवत्॥२२॥ अस्तं याते दिवाना
२॥ थे चिंतयाकुळमानसः॥ स्वकुटुंबस्य किं कार्यं अप्राप्तेनामिषं मया॥२३॥ ॥२॥
रात्रौ वधकरिष्यामि जीवघातं सुनिश्चितं॥ विमृष्य स ततः किंचित्तडागान्तिमु
खं ययौ॥२४॥ तडागतीरजाळिस्थो निषादः क्षुधार्दितः॥ गृहीत्वा बिल्वपत्रा
णि सोक्षिपच्च मुहुर्मुहुः॥२५॥ सत्वानां मार्गविज्ञानहेतवे निजदक्षिणे॥ जाळि
मध्ये महालिंगं वर्त्तमानं सुशोभनं॥२६॥ बिल्ववृक्षस्य पत्राणि त्रोटयित्वा बहु

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2A)

निच॥क्षिप्तानिदक्षिणेभागेपतितानिशिवोपरि॥२७॥रात्रौतेनपीडितस्तत्रजल्पमा
नःशिवेतिच॥नदिवाभोजनंतस्यसंजातंचाभिपार्थिव॥२८॥मृगान्निरीक्षमा
णस्यनिद्रानाशोप्यजायत॥लिंगप्रजाविधिर्जातोजागरश्चवरानने॥२९॥बि
ल्ववृक्षस्थितस्तस्यतिष्ठतोजीवदर्शि[illegible]रजन्याःप्रथमोयामोयातस्तत्रधनुर्द्ध
तः॥३०॥ततोजलार्थमायाताहरि[illegible]संयुता॥अतियौवनसंपन्नासुरुच
रूपाफुल्लानना॥३१॥निरीक्षंतीदि[illegible]ःप्रोत्फुल्लांबुजलोचना॥लुब्धकेनत
दादृष्टाबा[illegible]गोचरमागता॥३२॥बा[illegible]चसंधितस्तेनतस्यानाशायसत्वरं॥
एतस्मिन्नंतरेदृष्टाहरिण्यालुब्धकः[illegible]ततः॥३३॥दृष्ट्वाधनुस्यसंधानंमहोग्रं
यमरूपिणः॥सामृगीदिव्ययावाण्यालुब्धकंवाक्यमब्रवीत्॥३४॥[illegible]रेल्व
महाव्याधसर्वजीवनिकृंतन॥हनिष्यसेकिमर्थंमांकथयस्वहिलुब्धक॥३५॥
लुब्धकउवाच॥कुटुंबपीड्यतेमेद्यक्षुधयाचमयासह॥पोषयामिसदैवाहंजीव

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(३)

मांसैश्चविनिश्चितं ॥३६॥ धान्यादिकं न मे गेहे ऽतस्त्वां हन्मि सुशोभने ॥ लिंगदर्जात्र
भावेन जागरोपोषणेन च ॥३७॥ चतुर्थे शिवेन पापस्य निर्मुक्तो लुब्धकस्तदा ॥
सनिषादस्ततो दृष्ट्वाम्रगीं मानुषभाषिणीं ॥३८॥ नियम्य बाणसंधानं ब्रवीत्कु
वान्न हरिणीप्रति ॥ मया हि घातिता जीवा उत्तमाधममध्यमाः ॥३९॥ नष्टेता त्वी
दृत्री वाणी जंतूनां वनवासिनां ॥ कस्मिन्त्वं रोसमुत्पन्ना कस्मात्त्वं नादिहागता
॥४०॥ कथय त्वं जयत्नेन परं कौतूहलं हि मे ॥ मृग्युवाच ॥ शृणु त्वं लुब्धक
श्रेष्ठ कथयामि तवाखिलं ॥४१॥ आसीत्पुराहं रंभा शक्रस्याग्रे वराप्सरा ॥ अत्यं
तरूपसंपन्ना सौभाग्येनातिगर्विता ॥४२॥ सौभाग्यमदमुष्टात्मा दानवो बले ॥३॥
दर्पितः ॥ हिरण्याक्षो मया भर्ता कृतः सौरव्याभिहेतवे ॥४३॥ तेन सार्धं मया भु
क्तं चिरकालं यथेप्सितं ॥ एकस्मिन् दिवसे व्याध क्रीडंत्या सह तेन वै ॥४४॥ तदा
तु देवराजेन दूतो मे प्रेषितो मरैः ॥ पितामहस्य सुता ये च संस्थिते सदसीश्वरे ॥४५॥
सत्वरं च गता तत्र स्थिताहं चौकरायत ॥ ततः शिवेन मे दृष्टं [illegible] क्रोधयुक्तेन

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai — joint project

(3A)

॥ ४८ ॥ स्व

णेनत्वं ॥ हे रंभे क्व गतासि त्वं केन वा स्वं कृतितास्तुले ॥ ध्किं वा सौभाग्यदर्पेण नागता
सि सुगर्विते ॥ ४७ ॥ सत्यं कथय मे शीघ्रं नो वा शापं ददामि ते ॥ शापभीत्या मया
तत्र कथितं त्वं करांगते४ ॥ ४८ ॥ शृणु देव प्रवक्ष्यामि शापानुग्रहकारक ॥ अ
स्ति भर्त्ता हिरण्याक्षो दानवो मम शंकर ॥ ४९ ॥ तेन सार्द्धं मया शंभो क्रीडितं नि
ना५ जमंदिरे ॥ तेनाहं गता शीघ्रं सदैव [illegible] रकारके ॥ ५० ॥ रुद्रो मद्वचनं श्रुत्वा स
कोपो वाक्यमब्रवीत् ॥ मृगः [illegible] स्वयं हिरण्याक्षो भविष्यति ॥ ५१ ॥ त्वं
मृगी तस्य भार्या वै भविष्यसि न सं[illegible] ॥ त्यक्त्वा स्वर्गं तथा देवान् दानवं भो कु
भिक्षासि ॥ ५२ ॥ द्वादशाब्दं सौख्यहीना [illegible] वनचारिणी ॥ शापयाच मया शंभो
प्रार्थितः शापमोक्षणात् ॥ ५३ ॥ देवदेव दयासिंधो शापमोक्षं च मे कुरु ॥ इत्य
र्थिते नीलकंठे ततः स प्राह मां शिव४ ॥ ५४ ॥ यदा कश्चिन्निषादस्य मम [illegible] निध्य
संस्थितः ॥ बाणाग्रं तस्य संप्राप्य पूर्वजन्म स्मरिष्यसि ॥ ५५ ॥ तत्र स्थितं तु तल्लिं
गं दृष्ट्वा मोक्षमवाप्स्यसि ॥ रुद्रशापेन तीव्रेण चागताहं महीतले ॥ ५६ ॥ उः रविता

(५)

ब २

नितरांव्याधनदृष्टेःकुत्रचित्क्षिवः॥सांनिध्यमागताहंतेसांप्रतंगर्भधारिणी॥५७॥
मेद्मांसप्रहीनाचतवावध्येतिनिश्चयः॥सकुटंस्यमन्मांसैर्भोजिनंनभविष्यति
॥५८॥आयास्यतिमृगीचन्यामार्गेणानेनलुब्धक॥अल्पमांसांसगर्भीमां
मुंचतांत्वनिपातय॥५९॥सुपीनांयौवनाक्रांतांगर्भहीनांविशेषतः॥तयैवभोज
नंतेवैभविष्यतिनसंशयः॥६०॥अथवान्यमृगोव्याधजलार्थंचागमिष्यति॥
त्वत्स्वेत्रसुपीनांगस्तेनवाभोजनंतव॥६१॥इतितद्वचनंश्रुत्वाक्षणमेकंतदाप्रि
॥४॥ ये॥स्थित्वाविस्मयमापन्नोऽपमृगींव्याधो[illegible]वचः॥६२॥नागमिष्यतिचेदन्यात्व ॥४॥
त्सखीचात्रशोभने॥तदाममकुटंबस्य[illegible]पीडांकरिष्यति॥६३॥व्याधोक्तांगिरमा
कर्ण्यपुनरप्याहसाचतं॥गर्भंमुक्त्वास्वबालांश्चप्रातर्व्याधतवालयं॥६४॥शपथो
क्त्यागमिष्यामियदिनायास्यतीहसा॥इत्याकर्ण्यवचस्तस्याविस्मितःप्राहतांप्र
ति॥६५॥प्रातस्त्वयाममगृहंचागंतव्यंयथातथा॥शत्वावैशपथान्सत्यान्व्रज
त्वंतदनंतरं॥६६॥वसुंधरानिबोदिव्याःसत्येतिष्ठंतिदेवताः॥तस्मात्सत्येस्वयान्न

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(4A) नंपाळनीयंमृगांगने॥६७॥तस्येतिवचनंश्रुत्वागर्लात्रासामृगीतदा॥चक्रेसत्य
प्रतीज्ञांवैव्याधस्याग्रेपुनःपुनः॥६८॥मृग्युवाच॥ ॥द्विजोभूत्वाचयोव्याधवे
दशास्त्रोहिजायते॥स्वाध्यायसंध्यारहितःसत्याचारविवर्जितः॥६९॥अविक्रे
यादिविक्रेताअयाज्यानांचयाजकः॥तस्यपापेनलिप्यामिनागमिष्यामिचेत्पुनः॥
७०॥दुष्टबुद्धोनुयस्यापंथन्नैवागाम[illegible]॥वंचकेदुष्टशीलेचपरदाररतेनरे
॥७१॥वेदविक्रयकेचैवशावसूत[illegible]ने॥नरतशय्यार्थेनिबहुमानंदकेगु
रुतल्पगे॥७२॥तेनपापेनलिप्या[illegible]मिष्यामिचेत्पुनः॥दातुःप्रदानकार्ये
स्ययोंतरायीभवेन्नरः॥७३॥तस्य[illegible]लिप्यामिनागमिष्यामिचेत्पुनः॥दे
वद्रव्यंगुरुद्रव्यंब्रह्मद्रव्यंतुयोहरेत्॥७४॥तस्यपापेनलिप्यामिनागमिष्यामिचे
त्पुनः॥स्वदत्तांपरदत्तांवायोहरेत्तुवसुंधरां॥७५॥तस्यपापेनलिप्यामि॥दीपं
दीपेनयोबोधेत्स्वादंप्रक्षाळयेत्पदा॥७६॥तस्यपापेनलिप्यामि॥जर्तारंस्वामि
नंविप्रमात्मानंबाळकंतथा॥धेनुंनारींगुरुंचैवघातयेद्दुर्मतिर्नरः॥तस्य
॥७७॥

(5) पापेनलिप्पामि०॥७८॥कृतघ्नेऽजितवीर्येचपरदोषानुकीर्तके॥कन्याविक्रयकारे
च कूटसाक्षीप्रदायके॥७९॥परपीडाकरे मूर्खे मातापित्रोरपोषके॥तेनपापेन
लिप्पामिना०॥८०॥यत्पापंब्रह्महत्यायांपितृमातृवधेतथा॥तेनपापेनलि
प्पामि०॥८१॥द्विजार्यःपुरुषायेस्त्र[illegible]देवादकांतुसंत्यजेत्॥तस्यपापेनलि
प्पामि०॥८२॥वेदनिंदापरेपापंयत्[illegible]वृषलीपतौ॥तेनपापेनलिप्पामिनाव
५॥ ॥८३॥पितृगेहेतुयाकंन्यारजः[illegible]यसंस्कृता॥साकंन्यावृषलीप्रोक्ता
तस्पतिर्वृषलीपतिः॥८४॥बालिव[illegible]ळेयस्त्रीन्नविषमान्वाहयेन्नरः॥ ५॥
तस्यपापेनलिप्पामि०॥८५॥सकृद्दत्तांतुयःकंन्यांद्वितीयेदातुमिछति॥
तस्यपापेनालिप्पा०॥८६॥कथायांकथ्यमानायांमंतरायीन्नवेन्नरः॥तस्य
पापेनलिप्पामि०॥८७॥असच्छास्त्रार्थनिरतेपुराणार्थविवर्जिते॥ते[illegible]पा
पेनलिप्पामि०॥८८॥एकाकीमिष्टमश्नातिपुत्रदारादिवंचकः॥तस्यपापे

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(SA)

नलिप्स्यामि नागमिष्यामि ते गृहं ॥८९॥ पापान्येतानि मह्यं चेन्नागमिष्यामि ते गृ
हं ॥ इत्याकर्ण्य मृगीवाक्यं स प्रतीतश्च लुब्धकः ॥९०॥ संहृत्य बाणसंधानं ह
र्षितस्तां मुमोच सः ॥ तस्या मुक्ति प्रह्लावेन लिंग फज्जाम लावत ॥९१॥ सुको
सो पातकैः सर्वैस्तत्क्षणान्नात्र संशयः ॥ तत्रोदकं मृगी पीत्वा सा गता निज
माश्रमं ॥९२॥ जालिमध्ये स्थितस्यास्य निशीथे सुघने ततः ॥ क्षुधापीडा सु
संजाता निराहारस्य शालने ॥९३॥ [illegible] स्य पत्राणि बिल्वस्य त्रोटितानि च
॥ क्षिप्तानि दक्षिणे भागे पतितानि शि[illegible] ॥९४॥ पीडितेती व्रशी तेन जल्पमानो शि
वेति च ॥ तस्मिन्नेव क्षणे चान्या हरि[illegible]गता सुजला ॥९५॥ तस्या वधाय तेना
शु बाणो धनुषि रोपितः ॥ प्रपश्यन् लुब्धको यावत्संतुष्टस्तां तदाब्रवत् ॥९६॥
ततस्तया स संदृष्टो धन्वी चांतकरूपधृक् ॥ विद्ध्वेति च यत्र स्ता जल्पमानो ऽद्ये
मन्मृतिः ॥९७॥ हा दैव लाभिनी मे घलुब्धकेन विनाशिता ॥ मम किं जीवितेनात
स्तस्या दुःखेन पीडिता ॥९८॥ वरं मृत्युर्न शोको वै दृष्ट्वा व्याधं विशेषतः ॥ ॥

(६)

हरिण्युवाच ॥ धनुर्द्धर शृणु व्याध सर्वजीवविनाशक ॥ ९९ ॥ देहमेव चनं त्वे कं पश्चान्मां
त्वं निपातय ॥ आपन्नसत्वा हरिणी मार्गेणानेन लुब्धक ॥ १०० ॥ समायाताथवा ते
पु॰ वेसस्यं कथयसुव्रत ॥ तच्छ्रुत्वा लुब्धकस्तूर्णं विस्मयोत्फुल्ललोचनः ॥ १०१ ॥ तस्याः स्फु
याद्दशीं वाणी श्रूयते ऽस्याः सतादृशी ॥ एषा समागता तस्याः प्रतिज्ञापालनाय
वै ॥ १०२ ॥ एवं संचिंत्य मनसा लुब्धको वाक्यमब्रवीत् ॥ ॥ लुब्धक उवाच ॥ शृणु त्वं
मृगि मद्वाक्यं सारा तां निज मंदिरे ॥ ३ ॥ [illegible] त्यामित स्यावे प्रतिज्ञासत्य मागता ॥
अहोरात्रं कृतं कष्टं कुटुंबार्थं मयाम[illegible] ॥ अधुना त्वां हनिष्यामि त्वामिषार्थी
हकेवलं ॥ व्याधोक्तं वचनं श्रुत्वा हरि[illegible]रिक्ताऽब्रवीत् ॥ ५ ॥ व्याध भो हरु दित्वा ६
सामामां व्याध निपातय ॥ नास्ति मांसं तथा मेदो देहे वै रुधिरं नहि ॥ ६ ॥ तेजो मम विनि
र्दग्धं निखिलं विरहाग्निना ॥ प्राणानहं विमोक्ष्यामि भोजनं ते न जायते ॥ ७ ॥ बल
वांश्च महातेजा मेदमांसपरिप्लुतः ॥ सुपीनां गो मृगस्त्वन्यो निषादेहागमिष्यति ॥ ८ ॥
हतेन तेन तेनूनं सकुटंबस्य भोजनं ॥ दिनानि त्रीणि चत्वारि निश्चयेन भविष्यति ॥ ९ ॥

A joint project of Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(68)

अहंतु दुर्बलान्ननमेदमांसविवर्जितां ॥ पीडितातीव दुःखेन तवावध्यास्मि लुब्धक ॥१०॥
मार्गेणानेन लोव्याध सम्यगोस्यागमिष्यति ॥ तं हत्वा सेतपीनांगं सुतृप्तस्त्वं भविष्यसि
॥११॥ तयोक्तं वचनं श्रुत्वा लुब्धकः सोतिविस्मितः ॥ मृगी ब्रूते त्व संदिग्धं परं मे निश्च
यो नहि ॥१२॥ इति संचिंत्य हृदये तामुवाच तदा मृगीं ॥ त्वयोक्तः स मृगो वात्र नागमि
ष्यति वेद्यदि ॥१३॥ मया तदा तु किं कार्यं कुटुंबस्याविनाभिषेः ॥ अतोर्थे संप्रति शं मे
वचनं देहि शोभने ॥१४॥ तस्येति वचनं श्रुत्वा हरिणी शोकविह्वला ॥ चक्रे सत्यप्र
तिज्ञां तु व्याधस्याग्रे पुनः पुनः ॥१५॥ मृग्युवाच ॥ क्षत्रियो यस्तु भग्नत्वा वै संग्रामे
विनिवर्त्तते ॥ स्वामिनं तु परित्यज्य तत्सापं न वे देह ॥१६॥ परद्रव्यापहरा नित्यं परध
र्मप्रणिंदकाः ॥ तेषां पापेन लिप्यामि नागमिष्यामि ते गृहं ॥१७॥ क्षेत्रे ग्रामं दयेच्छ वृत्ति
लोपयंति विमोहिताः ॥ तेषां च वै सातकं मयेवं नागमिष्यामि यद्यहं ॥१८॥ हिंसकास्तु स
दा ये च शोणिताक्तकरास्तथा ॥ तेषां पापेन लिप्यामि नागमिष्यामि चेत्पुनः ॥१९॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(७)

दुष्टकर्मरतायेच नित्यंप्राणिवधेरताः॥ तेषांपापेन लिप्यामि करिष्याम्यहमन्यथा

॥२०॥ इतिश्रुत्वातु तद्वाक्यंलुब्धकेनतदाम्हगी॥ मुक्तासासलिलंपीत्वागतास्वी

यालयंप्रिये॥२१॥ जाळिमध्येस्थितस्यास्य तृतीयःप्रहरोगतः॥ निरागायाजल्प

मानस्यशीतार्त्तस्यशिवेतिच॥२२॥ बि[illegible]स्यपत्राणितेनवैत्रोटितानिच॥ क्षि

प्तानिदक्षिणेभागेपतितानिशिवमस्त[illegible]के॥२[illegible]॥ ततःसमागतंदृष्ट्वा मोफुल्लंबुज

(७॥) लोचनं॥ [illegible]लोकयंतं दिशःसर्वादृ[illegible]पम्हगीपथं॥२४॥ अथयूतबकंगवि (७॥)

ष्ट[illegible]न्मदंरूपशोभितं॥ लुब्धकेना[illegible]श्रं धनुर्मैव्यंवियोजितः॥२५॥ आ

कर्णमूळंसंनीम्य हर्षितेनशरंततः॥ या[illegible]मा च यन्नूव्याधोस्तावदृष्टोम्हगेण

सः॥२६॥ काळरूपंतमालोक्यम्हगःश्वेतांपरांययो॥ निश्चयंलवितांम्हत्यकर्णौ

स्वरंचास्यसंगतः॥२७॥ मदीयेबल्कलेलायेल्लुब्धकेनविनाशिते॥ हादैवकिंकृतं

पापंभार्यादुःखंममाद्भुतं॥२८॥ भार्यायानसमंसौख्यं गृहेवाकानने पिवा॥ तया

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(७७)

विनान धर्मोस्ति नार्थकामौ विशेषतः ॥ २९ ॥ वृक्षमूलेपि दयिता यत्र तिष्ठति तद्
हं ॥ धर्मकामार्थ कार्येषु पुंसां भार्या सहायिनी ॥ ३० ॥ नास्ति भार्यासमो बंधुर्नास्ति
भार्यासमं सुखं ॥ नास्ति भार्यासमं लोके नरस्यार्तस्य भेषजं ॥ ३१ ॥ यस्य भार्या
गृहे नास्ति साध्वी च प्रियवादिनी ॥ अरण्यं तेन गंतव्यं यथारण्यं तथा गृहं ॥ ३२ ॥
एकः प्राणसखी भार्या द्वितीयः प्राण[illegible] ॥ ताभ्यां विरहितस्याद्य जीवितं न सुजी त ५
वितं ॥ ३३ ॥ इत्येवं चिंतयित्वा तु लुब्ध[illegible]वाक्यमब्रवीत् ॥ शृणु व्याध नरश्रेष्ठ त्वा
मिषाहाररतस्य रे ॥ ३४ ॥ यत्ते दृष्टं छास्य [illegible] तद्वाक्यं वद मे प्रभो ॥ आगतं हरिणीयुग्मं
केन मार्गेण तत्कृतं ॥ ३५ ॥ विनाशितं त्वया व्याध सत्यं कथय मेऽखिलं ॥ तस्य तद्वचनं
श्रुत्वा लुब्धको विस्मयं गतः ॥ ३६ ॥ असावपि न सामान्यो देवतांशोपि विद्यते ॥ लु
ब्धकस्तं मृगं प्राह श्रुणु आत्मा स भयं प्रति ॥ ३७ ॥ ते गते गृहमार्गेण सत्यं कृत्वा ममायतः ॥
ताभ्यां दत्तोसि मे त्वं हि भोजनार्थं मृगोत्तम ॥ ३८ ॥ अधुना त्वां वधिष्यामि न वै मोक्ष्या

Joint project of The Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(४)

मिकाहिचित्॥ ॥मृगउवाच॥तत्सत्यंकीदृशंवाक्यंताभ्यामुक्तंतवाग्रतः॥३९॥येन
तेप्रत्ययोजातोमुक्तंतद्धरिणीद्वये॥तेगतेकेनमार्गेणतत्सर्वंकथयप्रभो॥४०॥ ॥
व्याधउवाच॥तेगतेतेनमार्गेणस्वाश्रमंप्रतिलोमृग॥व्याधेनकथितास्सर्वेताभ्यां
येशपथाःकृताः॥४१॥तच्छ्रुत्वावचनंतस्यहरिणोहृष्टमानसः॥यद्वाभ्यामुदि
तंवाक्यंतत्तथैवनचान्यथा॥४२॥प्रभातेतेगृहेन्द्रनमागमिष्या॥म्यहंविलोक॥
भार्याचानुमतीव्याधकामार्तामेगृहे [illegible]॥४२॥भुक्त्वातांस्चगृहंगत्वागृहीत्वा
८॥ सुहृदांमनः॥शपथैरागमिष्यामिगृ [illegible] ॥त्रसंशयः॥४३॥अतिस्वच्छंचमे ८॥
व्याधउवाच
देहंगृहेनेतुंनशक्यसे॥तच्छ्रुत्वामरणं [illegible] दतोमुंचाधलुब्धकः॥४४॥मृगत्वं
शपथंब्रूहिविश्वासायममाग्रतः॥सप्रतिज्ञंवचोदत्वाततोगच्छनिजालयं॥४५॥
॥मृगउवाच॥शपथान्वैकरोम्याशुप्रत्ययस्तेयथाभवेत्॥लक्षारिंवंचयेद्यास्त्री
स्त्रियंवावंचयेन्नरः॥मित्रंवंचयतेयस्तुगुरुद्रोहंकरोतियः॥४६॥तस्यपापेन

(8A)

लिप्यामिनागमिष्यामितेगृहं ॥ स्त्रीपुंसोः क्रीडतोस्तत्र्य प्रेमभेदंकरोतियः ॥ ४७ ॥ भे
दयेद्यस्तडागानि प्रासादंपातयेत्त्वयः ॥ प्रवासशीलोविप्रोयः क्रयविक्रयकारकः ॥
॥ ४८ ॥ संध्यास्नानविहीनश्चवेदशास्त्रविवर्जितः ॥ मद्यमांसाशनोनित्यं साधुनिं
दारतः सदा ॥ ४९ ॥ एतेषांपातकंमह्यं नागमिष्यामिचेद्गुनः ॥ क्षत्रियायेनयुद्धं ति
त्यक्त्वास्वामिनमाहवे ॥ ५० ॥ विप्रानि[illegible]नित्यं स्वांहिभार्यांत्यजंतिये ॥ येषां
देशांतुरेवापिवेदशास्त्रप्रणिंदकाः ॥ [५१] ॥ [illegible]पापेनलिप्यामिनागमिष्यामिचेत्पुनः ॥
आदित्यंविष्णुमीशानं गणाध्यक्षंयपा[illegible] ॥ ५२ ॥ एतान्देवान्परित्यज्य योन्यदेवंप्र
पूजयेत् ॥ तस्यपापेनलिप्यामिना[गमिष्या]मिचेत्पुनः ॥ ५३ ॥ गांस्पृशेद्यस्तुपादेन
वोदितेर्केप्रसुप्यति ॥ तस्यपापेनलिप्यामिनागमिष्यामितेगृहं ॥ ५४ ॥ भर्त्तारमर्थ
हीनं वकुरूपं व्याधिपीडितं ॥ यानरंजयतेनारीरूपयौवनगर्विता ॥ ५५ ॥ तस्याः
पापेनलिप्यामिनागमिष्यामिचेत्पुनः ॥ अथकिंबहुनोक्तेन तत्वार्थेलुब्धकत्र
ते ॥ ५६ ॥ यद्यहंनागमिष्यामितदामेपातकंमहत् ॥ असत्यान्नापरंपापंविद्यते

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१)

प्राणिनामिह ॥५७॥ इतितस्यवचःश्रुत्वाहर्षितोलुब्धकस्तदा ॥ संहृत्यबाणसंधानं
ततस्तंमुक्तवान्मृगं ॥५८॥ उत्कंपोश्चोतुहरिणःप्रहृष्टःस्वगृहंगतः ॥ प्रसूपेते
नपत्राणिबिल्वस्यत्रोटितानिच ॥५९॥ क्षिप्तानिपरितस्तानिपतितानिशिवोपरि ॥
सजल्पन्शिवदेवेतिनिस्तोजाग्निमध्यतः ॥६०॥ अथोदितेसूर्यबिंबेनिराहा
रातिजागरः ॥ सद्यःपापात्प्रमुक्तोसौ [illegible] जाप्रलावतः ॥६१॥ विलोकयन्दिशः
सर्वागंतुकामःसलुब्धकः ॥ ददर्श [illegible] णीमागतांशिशुनावृतां ॥६२॥ तांदृष्ट्वा
कार्मुकेबाणंयोजयामाससलुब्धकः ॥ [illegible] वनंसातमालोक्यरुतांतसदृशंमृगी ॥
६३॥ श्रावमाणेतिधर्मात्मन्धर्मपा [illegible] वाक्य ॥ तवावध्यास्मिभोव्याधधर्मशा
स्त्रेस्तिनिर्णयः ॥६४॥ रोयानैमैथुनासक्तंस्तनपंव्याधिपीडितं ॥ मृगंराजानहन्या
द्वैमृगींचविशिशुंलिहतां ॥६५॥ अतस्त्वंशिशुनायुक्तांमामांव्याधनिपातय ॥ बोध्य ॥ १
केस्वगृहमुत्कांगमिष्यामिचतेगृहं ॥६६॥ करोमिशपथान्व्याधतवाग्रेचपुनःपुनः ॥
मृग्युवाच ॥ मास्त्रीजन्नीरमुत्सृज्यपरपुंसिरताभवेत् ॥ तस्याःपापेनलिप्यामिनाग

मि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मिष्यामि चेत्पुनः ॥६७॥ आत्मघ्नायेदुराचारा ब्रह्मघ्ना गुरुघातकाः ॥ सर्वजीवहरा ये च
परकार्यप्रघातकाः ॥ तेषां पापेन लिप्यामि नागमिष्यामि चेत्पुनः ॥६८॥ इति तस्या वचः श्रु
त्वा सा मुक्ता तेन तत्क्षणात् ॥ ततः स लुब्धकस्तेषां मृगाणां सत्यवादिनां ॥६९॥ वचनं
चिंतयन्देवि जगाम निजमंदिरं ॥ क्रमाद्गृहं समायातो बालकैः क्षोधितैर्वृतः ॥७०॥
भार्यया तु तदा दृष्टो ... पोषितं मया सार्द्धं बालकैरिति साब्र
वीत् ॥७१॥ तच्छ्रुत्वा वचनं तस्याः क्षु... हतां प्रियां ॥ शृणु त्वं ये मयाप्येवं भ्र
मता गहने वने ॥७२॥ अहोरात्रं ... निद्रे... मिषार्थिना ॥ तत्राश्चर्यं परं दृष्टं णा
... निशायां सरसि प्रिये ॥७३॥ हरिणी... पानार्थं आगतं तु तत् ॥ मृगेणैके
न संयुक्तं तु उवाच हमामिति ॥७४॥ मनुष्यस्य गिरा त्वं मामा व्याध निपातय ॥ अ
नेकशापथैः सर्वा आयास्यामो हितं गृहे ॥७५॥ गृहीत्वा शपथांस्तासां ततोहं गृहमा
गतः ॥ आगमिष्यंति तास्त्वं ग्यैः शपथैरतियंत्रिताः ॥७६॥ लुब्धकेन यथा मुक्ता मृगा सो
शापथव्रतः ॥ स्वमाश्रमं तु संप्राप्ता यत्र तद्धरिणीद्वयं ॥७७॥ सद्यः प्रसूता चैका वै द्विती

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(१०)

यारतिलालसा ॥ तृतीया च समायाता बाळकैः सहिता प्रिये ॥ ७८ ॥ सर्वाश्चिंता समायु
क्ता मरणे कृतनिश्चयाः ॥ परस्परं प्रजल्पंत्यो लुब्धकस्य विचेष्टितं ॥ ७९ ॥ उत्क्रांतमृ
गस्त्कृ हरिणीरतिलालसमानसां ॥ प्रत्युवाच ततः सर्वा हरिणीः प्राणवल्लभा ॥ ८० ॥ ॥
मृग उवाच ॥ स्थातव्यमत्र सर्वाभिः केनैवं प्राणरक्षणं ॥ व्याधाद्दि लुब्धकेनास्य श्च
बाळकैः सहचात्मना ॥ ८१ ॥ अहं च यत्र संप्रातः पाशैः रतियंत्रित ॥ अस्या रतिप्रदा
नाय पुनः संतानहेतवे ॥ ८२ ॥ ऋतुमे [illegible] भार्या नैव भुंजति मोहितः ॥ भ्रूणहा स
१०॥ चविज्ञेयो धर्मस्तस्य निरर्थकः ॥ ८३ ॥ [illegible] स्वर्गमाप्नोति कीर्तिमत्र च चाप्नुवंती ॥ सं
ततिर्यत्नतः पाल्या सर्वसौख्यप्रदायिन [illegible] ८४ ॥ अपुत्रस्य गतिर्नास्ति स्वर्गो नैव च चनै १०॥
वच ॥ येन केनाप्युपायेन पुत्रमुत्पादयेत्सुधीः ॥ ८५ ॥ अहं तत्रैव गच्छामि यत्र तिष्ठति
लुब्धकः ॥ सत्यं च पालनीयं स्यात्सत्ये धर्मः प्रतिष्ठितः ॥ ८६ ॥ तच्छ्रुत्वा तस्य ताः सर्वा वा
क्यमूचुः परस्परं ॥ वयमप्यागमिष्यामस्त्वया सार्द्धं मृगोत्तम ॥ ८७ ॥ अस्माकं मरणं
श्लाघ्यं न त्रासि हरवलुत्वया ॥ उषितेषु वनांतेषु नदीनां संगमेषु च ॥ ८८ ॥ शैलानां
च गुहास्वेवं न विमुक्ता वयं त्वया ॥ सौभाग्याद्भसते नारी विहलोकैः सदा प्रभो ॥ ८९ ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(10A)

किमत्र नाथ नोन्नं जीवितेन त्वया विना ॥ दीनानां पतिहीनानां जीवितेः किं प्रयोज
नं ॥ ९० ॥ अपि द्रव्ययुता नारी बहुपुत्रसमन्विता ॥ सा शोच्या बंधुवर्गस्य पतिहीना
ऽङ्गना ॥ ९१ ॥ गंधमाल्यैस्तथा धूपैर्विचित्रैरलंकृषणैः ॥ वासोभिः शयनै र
म्यैर्विधवायाः फलं नहि ॥ ९२ ॥ वैधव्यसदृशं दुःखं स्त्रीणां चान्यन्न विद्यते ॥ ध
न्यास्ता योषितः सद्यो या पं तेऽनु [illegible] ॥ ९३ ॥ नातंत्री वाद्यते वीणा नाचक्रो भ्रम
ते रथः ॥ नापतिः सुखमाप्नोति नार[illegible]तादपि ॥ ९४ ॥ विधनो व्यसनी वृद्धो व्या
धितो विकलस्तथा ॥ पतितः कृपणो [illegible] स्त्रीणां भर्ता परा गतिः ॥ ९५ ॥ नास्ति भर्तृ
समो धर्मो नास्ति भर्तृसमं सुहृत् ॥ ना[illegible]र्तृसमो नाथो नास्ति भर्तृसमा गतिः
॥ ९६ ॥ एवं संतप्यताः सर्वा मरणे कृतनिश्चयाः ॥ बालकैः स्वैः समायुक्ता लकुः
शोकेन दुःखिता ॥ ९७ ॥ तासां वाक्यं मृगाक्ष्या हृदि चिंतापरा लवत् ॥ कृतं हि
नैव गंतव्यं मया व्याधस्य मंदिरं ॥ ९८ ॥ एकतः सत्यनाशो हि कुटुंबस्य क्षयोऽन्य
तः ॥ न च हंतव्या यास्यामि कुटुंबस्य क्षयो यतः ॥ ९९ ॥ सत्यलोपी नरो नित्यं रौरवं

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

प्रतिगच्छति ॥ तस्मात्सत्यंपावनीयंनरैःश्रेयोर्थिभिःसदा ॥ २०० ॥ सत्येनसूर्यस्तप
तिष्ठथ्वीसत्येप्रतिष्ठिता ॥ सत्येनवायवोवांतिसर्वंसत्येप्रतिष्ठितं ॥ २०१ ॥ एवंसंचिं
त्यहरिणोहृदिधर्मश्चकृत्स्नशः ॥ ताभिःसहैवसंस्नात्वातस्मिन्सारसिधर्मवित ॥
२०२ ॥ तल्लिंगंचनमस्कृत्यहृदिध्यायन्सदाशिवं ॥ कामंक्रोधंचलोभंचसर्वकामा
मोविशेषतः ॥ २०३ ॥ भार्यापुत्रैःपरिवृतस्तद्देशमागतः ॥ क्षुधितोबालकैर्युक्तो
लुब्धकोयत्रतिष्ठति ॥ ४ ॥ मृगकान्दृ[illegible]यकुटुंबेनसमन्वितः ॥ पालयन्सत्य
१ वाक्यानिलुब्धकंवाक्यमब्रवीत ॥ ५ ॥ ॥ मृगउवाच ॥ ॥ मामादौघातयव्याध ११
पश्चादेताःक्रमेणच ॥ बालकानिततःपश्चात्सुखंलुब्ध्वामिप्राणिनः ॥ ६ ॥ नराणांच
मृगानांभक्ष्यानतेदोषोस्तिकश्चन ॥ स्वर्गलोकंवयंयामःशास्त्रप्रतानसंशयः ॥ ७ ॥
एतच्छ्रुत्वातुवचनंमृगेणपरिभाषितं ॥ निंदयित्वासचात्मानंमृगंव्याधोब्रवीद्व
चः ॥ ८ ॥ ॥ व्याधउवाच ॥ ॥ अहोमृगमहासत्वगच्छगच्छनिजालयं ॥ आमिषेण
नमेकार्यंयद्भाव्यंतद्भविष्यति ॥ ९ ॥ जीवानांघातनेपापंविद्यतेसुमहत्तरं ॥ नैव

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(11A) पापं करिष्यामि कुटुंबार्थे कृतं त्वया ॥१०॥ त्वं गुरुः सर्वधर्मेषु सदुपदेष्टा मम
गौतम ॥ गच्छ गच्छ स्वकं स्थानं कुटुंबेन समन्वितः ॥११॥ मया न्यस्तानि
शास्त्राणि सततं धर्मः समाश्रितः ॥ ॥ मृग उवाच ॥ कर्मन्यास महं दृष्ट्वा
त्वत्सकाशमिहागतः ॥ हहं न्यस्तौ [illegible] तां शीघ्रं न ते पापं भविष्यति ॥१२॥
मया दत्ता पुरा वाणी तया [illegible] हे ॥ एतच्छ्रुत्वा तु वचनं लुब्ध
को वाक्यमब्रवीत् ॥१३॥ त्वं बंधु [illegible] तस्त्वं मे माता सखा [illegible] ॥
मयास्य कानि शास्त्राणि त्यक्ता [illegible] यामत्वं ॥१४॥ कस्य लाभः सुतः
कस्य कुटुंबं कस्य वा मृग ॥ त्वयैः कर्म [illegible] समाप्तं गच्छ स्थानं यथासु
खं ॥१५॥ इत्युक्त्वा लुब्धकस्तूर्णं त्यक्त्वा चापं शरास्तथा ॥ तेभ्यः प्रदक्षिणां कृ
त्वा नमस्कृत्य क्षमापयत् ॥१६॥ एतस्मिन्नंतरे नेदुर्देवदुंदुभयो दिवि ॥ आ
काशात्पुष्पवृष्टिस्तु बभूव सुमनोहरा ॥१७॥ तदाहूतः समायातो विमा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(12) नंगच्छयशोऽजनं॥ ॥देवदूतउवाच॥अहोव्याधमहासत्व सर्वसुत्वचञ
यंकर॥विमानंतुसमारुह्यदेवसांनिध्यमाव्रज॥१८॥शिवरात्रिप्रभा
वेनपातकंतेक्षयंगतं॥उपवासस्तसंजातःसंजातोनिशिजागरः॥१९॥
यामेयामेकृतापूजाप्रशानाछंकरस्यच॥सर्वपापविनिर्मुक्तोनक्षत्रस्थो
नमाप्स्यसि॥त्वंञविष्यसिकल्पांतंसंस्थायी[illegible]नामतः॥मृगराज व्याध
महासत्वजायाशिशुसमन्वितः॥[illegible]विमानंत्वंसमारुह्यसत्याद्यंत्वंदि
१२ वंव्रज॥सत्यवाक्यान्मृगत्वंहिनक्ष[illegible]तिमाप्स्यसि॥२२॥एतच्छ्रुत्वातु
तेसर्वेदूतवाक्यंप्रहर्षिताः॥विमा[illegible]नसमारुह्यप्राप्तुर्नक्षत्रकंपदं॥२३॥
हरिणीद्वयमग्रेतुपृष्ठतोमृगएवच॥तारात्रितयसंयुक्तंमृगशीर्षंतदु १२
च्यते॥२४॥बालकद्वयमग्रेतुततीयापृष्ठतोमृगी॥पृष्ठतस्तत्रसंप्राप्तः
सव्याधोदिव्यरूपधृक्॥२५॥यथोक्तशास्त्रमार्गेतिषांमोक्षोहिनिश्चि ण

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(12A)

तः॥ शिवरात्रिसमं नास्ति व्रतं पापप्रणाशनं॥२६॥ प्रभावोयं महान्देवि शि
वरात्रेः प्रकीर्त्तितः॥ नानाजन्मार्जितं पापं विलयं याति तत्क्षणात्॥२७॥ वर्षे
वर्षेपि कर्त्तव्यं शिवरात्रिव्रतं शुभं॥ संपूर्णफलसिध्यर्थं कुर्यादुद्यापनं प्रिये॥
॥२८॥ कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां नद्यां स्नानं विधानतः॥ क्रियाः पूर्वाह्णिकीः कृत्वा निय
मं चोपवासकं॥२९॥ कृत्वा माहेश्व[illegible] सौवर्णीं सशिवां ततः॥ शुभे मंड
पिकां कृत्वा गंधपुष्पैश्च धूपकैः [illegible] फलैर्नानाविधैर्दिव्यैर्नैवेद्यैः सुम
नोहरैः॥ अर्चयेद्भक्तिभावेन पार्वती[illegible]तं शिवं॥३१॥ रात्रौ जागरणं कार्यं
गीतवाद्यादिमंगलैः॥ वेदघोषैः शुभै[illegible] यामे यामेर्चयेच्छिवं॥३२॥ प्रभाते
विमले जाते स्नानं कुर्याद्यथाविधि॥ ततस्तु स्थंडिले कार्यं चतुरस्रं शुभं लावहं॥३३॥
ऋत्विजो वरयेत्तत्र वेदशास्त्रविशारदान्॥ स्वाचारान्विजितक्रोधान्जिता
नंगांश्चतुर्दश॥३४॥ नमः शंभवाय मंत्रेण तिलाज्यं जुहुयात्ततः॥ अष्टोत्त

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(13)

रस ... स्तेनं च जुहुयाद्दनलेशुभले॥३५॥ ... समाप्य होमं च तथा चार्यं प्रपूजयेत्
॥३६॥ छत्रं चोपानहौ वस्त्रं मुद्रिकां च कमंडलुं॥ सवत्सां कपिलां धेनुं गुरवे च सम
र्पयेत्॥ ऋत्विजः पूजयेत्सम्यग्वाचस्त्रालंकारणादिभिः॥३७॥ पारणं तु प्रकर्त
व्यं पक्वान्नैः सुमनोहरैः॥ ब्राह्मणैः ... सर्वैश्च भुंजीयात्स सुखं सुधीः॥
३८॥ तेभ्यश्च दक्षिणा दद्यात्... तरे॥ एवं यः कुरुते देवि शिवरा
त्रिव्रतं शुभं॥३९॥ सर्वपापविनिर्मुक्तो दुःखरोगविवर्जितः॥ अंते विमान
मारुह्य मामकं पदमाप्नुयात्॥ ... मेतन्मया ख्यातं शिवरात्रिमहा
व्रतं॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं नृणां स्त्रीणां चैव तु पार्वति॥४१॥ यच्छ्रुत्वा मानवो लो
क्यासर्वपापैः प्रमुच्यते॥ स पुनर्जन्म नाप्नोति मत्सदं च प्रपश्यति॥४२॥
॥ ॥इति श्री शिवपुराणे उमामहेश्वरसंवादे शिवरात्रिव्रतं संपूर्णं॥ ४॥

॥ ६६॥ ४॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai — joint project of the

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com